

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2462/2022.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a nyugellátások és egyes más ellátások 2022. november havi kiegészítő emeléséről szóló 375/2022. (X. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése „amely után a jogosultnak a nyugellátások és egyes más ellátások 2022. január havi emeléséről szóló 692/2021. (XII. 9.) Korm. rendelet 1. §-a alapján emelés (a továbbiakban: januári emelés) járt” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt a nyugellátások és egyes más ellátások 2022. november havi kiegészítő emeléséről szóló 375/2022. (X. 5.) Korm. rendelet (továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdése „amely után a jogosultnak a nyugellátások és egyes más ellátások 2022. január havi emeléséről szóló 692/2021. (XII. 9.) Korm. rendelet 1. §-a alapján emelés (a továbbiakban: januári emelés) járt” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítása, és megsemmisítése iránt, mivel az sérti az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogot.
- [2] Beadványában előadta, hogy a jogséremlme az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következik be.
- [3] Számára a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal 2022. március 11-étől állapított meg nyugdíjat (az erről szóló határozatot az indítványához másolatban mellékelte), ezért elesett a Rendelet által a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 62. § (6) bekezdése alapján elrendelt nyugdíjemeléstől, mivel abban a szabályok szerint csak a 2021. december 31-e előtt nyugdíjba ment személyek részesülnek. Hivatkozott továbbá arra, hogy az ebben az évben elmulasztott nyugdíjemelések csökkentik azt az alapot, amihez képest a következő években a Tny. 62. § alapján elrendelt nyugdíjemelések hatnak majd a nyugdíja emelésére, tehát az elmulasztott nyugdíjemelésnek tovagyűrűző hatása van a nyugdíjára. Mindezek sértik az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való

jogát, mivel a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenesen zárja ki a nyugdíjmelésre jogosultak köréből. Beadványában továbbá hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére is.

- [4] A Pénzügyminiszter az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 57. § (1b) bekezdése alapján az indítványt érintően kifejtette álláspontját. Rámutatott, a nyugdíjrendszer alapját jelentő biztosítási elvből következik, hogy a nyugdíj megállapításkori összege tükrözi a nyugdíjba vonuló által megszerzett szolgálati idő hosszát és a járulék alapjául szolgáló kereseteit. A nyugdíjak értékállóságának biztosítása csak a már folyósított nyugdíjak esetében értelmezhető. A nyugdíj-megállapítás során ugyanis a nyugellátás kezdő napját megelőző napon szerzett – a beadványban szereplő esetben 2022. évi – keresetet is figyelembe kell venni. A számítási szabályoknak azt kell biztosítaniuk, hogy a korábban szerzett jövedelmeket megfelelő értéken vegyék figyelembe a nyugdíj összegének meghatározása során. Ezt a célt szolgálja az úgynevezett valorizáció oly módon, hogy a kereset megszerzése óta eltelt időszak – utolsóként a nyugdíjba vonulást megelőző év – nettó átlagkereset-növekedési mértékének segítségével fenntartja az egyes években szerzett jövedelmeknek az akkori átlagkeresethez viszonyított arányát. Ebből következik, hogy a nyugdíjak évenkénti emelésére az jogosult, akinek ellátását a tárgyév január 1-je előtti időponttól állapították meg [Tny. 62. § (1) bekezdése], azaz az adott évben megállapított nyugdíjakat csak a következő évtől emelik meg.
- [5] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [6] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [7] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének elsődleges célja az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály révén bekövetkezett jogsérelem orvosolása. A panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében merül fel a panaszos alapjogainak sérelme {pl.: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]; 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]}. Az indítványozó előadta, hogy számára az illetékes megyei kormányhivatal 2022. március 11-étől állapított meg nyugdíjat, így elesett a Rendeletben elrendelt nyugdíjmeléstől, hiszen abban a szabályok szerint csak a 2021. december 31-én, vagy azelőtt nyugdíjba ment személyek részesülnek. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó érintettsége a

jelen alkotmányjogi panasz tekintetében fennáll, indítványozói jogosultsággal rendelkezik.

- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A sérelmezett jogszabályi rendelkezés 2022. november 1-jén lépett hatályba, az alkotmányjogi panaszt 2022. november 7. napján – határidőben – adták postára.
- [9] Az Abtv. 29. §-a értelmében – tekintettel az Abtv. 26. § (2) bekezdésre – az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, és a kifogásolt jogszabályi rendelkezést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [10] Az indítványozó beadványában többek között hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére azonban az nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [11] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való joga sérült a támadott rendelkezés révén, mivel alaptörvény-ellenesen zárták ki a nyugdíjemelésre jogosultak köréből.
- [12] Az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott: „az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Ebből következően a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében is a tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket az Alaptörvény XIII. cikke védi. Azonban csak a jogosultsági feltételeket teljesítve megszerzett, a ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultság minősül olyan vagyoni értékű jognak, melyet az Alaptörvény XIII. cikke véd {29/2017. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [57]–[58]}” {3478/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3353/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}. A jelen alkotmányjogi panaszban támadott Rendelet 1. § (1) bekezdése értelmében a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 62. § (3) és (4) bekezdése alapján 2022. november 1-jétől, 2022. január 1-jei visszamenőleges hatállyal – a nyugellátások és egyes más ellátások 2022. július havi kiegészítő emeléséről szóló 161/2022. (IV. 28.) Korm. rendeletben foglaltakra tekintettel – 4,5 százalékkal hivatalból kell emelni a felsorolt nyugellátásokat és más ellátásokat. A Tny. 62. § (3) bekezdése szerint „Ha a fogyasztói árak növekedésének tárgyévben várható mértéke legalább 1 százalékponttal meghaladja az (1) bekezdés szerinti mértéket, akkor november hónapban – január 1-jére visszamenőleges

hatállyal – kiegészítő nyugdíjmelést kell végrehajtani. Amennyiben az eltérés az 1 százalékpontot nem éri el, akkor november hónapban az egész évre járó különbözetet egy összegben kell kiutalni.” Míg a (4) bekezdés értelmében „A (3) bekezdés szerinti nyugdíjmelésnél a nyugdíjasok fogyasztói ár növekedésének – a tárgyév első nyolc hónapjának tényadatára alapozott – várható mértékét kell figyelembe venni, amennyiben az meghaladja a fogyasztói árnövekedés várható mértékét.” Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében az indítványozó sem állította, hogy a Rendelet 1. § (1) bekezdése már megszerzett, ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultságát vonja el. Tulajdonként megszerzett, ténylegesen folyósított nyugdíjra való jogosultságnak, s ezáltal az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a Rendelet 1. § (1) bekezdésének sérelmezett szövegrésze általi korlátozása így az indítvány kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként nem merül fel.

- [13] Erre tekintettel a Rendelet 1. § (1) bekezdésének sérelmezett szövegrészét illetően a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 25.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró